

30
ΧΡΟΝΙΑ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ
ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

newsletter 01

Υπεύθυνος έκδοσης:

Αντώνης Παπαδόπουλος,

Καλλιτεχνικός διευθυντής Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

Αρχισυνταξία:

Κώστας Κωνσταντινίδης & Κατερίνα Πολύζου

Σχεδιασμός:

Αλέξης Κουβαριτάκης

Τηλ. Επικοινωνίας: 2521026621 & 21263

Φαξ: 2521027093

e-mail: press-fest@dra.forthnet.gr

30**ΧΡΟΝΙΑ** ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

Τελετή Έναρξης 30ου Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

"Η γιορτή των μικρομηκάδων ξεκίνησε"

1978-2007... Τριάντα χρόνια κινηματογραφικής παρουσίας συμπληρώνονται στη φιλόξενη πόλη της Δράμας. Κινηματογραφιστές από την Ελλάδα και τον κόσμο δίνουν το δικό τους παρόν στην καθιερωμένη γιορτή του κινηματογράφου, σε μια μοναδική συνάντηση πολιτισμών και τεχνοτροπιών. Η ταινία μικρού μήκους προβάλλεται και αξιολογείται ελεύθερη από τις δεσμεύσεις των κανόνων της αγοράς, γίνεται πεδίο πειραματισμού και καινοτομίας. Εξθές το βράδυ άνοιξε η αυλαία του 30ου Ελληνικού και 13ου Διεθνούς Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους στον κινηματογράφο "Ολύμπια" και οι μικρομηκάδες από διάφορα μέρη της γης πιστοί στο ετήσιο ραντεβού τους στην πόλη της Δράμας παρακολούθησαν την τελετή έναρξης του Φεστιβάλ.

30**ΧΡΟΝΙΑ** ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

Το Φεστιβάλ της Δράμας το πιο κατάλληλο “κουκούλι” δημιουργίας νέων κινηματογραφιστών

Αντώνης Παπαδόπουλος

Καλλιτεχνικός Διευθυντής

Στον καταξιωμένο θεσμό του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους αναφέρθηκε ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας Αντώνης Παπαδόπουλος: “Καλησπερίζω τους φίλους της πόλης, τους φίλους του κινηματογράφου που ήρθαν από όλες τις πόλεις της Ελλάδας, από την Ευρώπη και από ολόκληρο τον κόσμο. Τα κινηματογραφικά φεστιβάλ προσφέρουν τα μέγιστα, αν όχι καθοριστικά, στην ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης και την προαγωγή της εθνικής κινηματογραφίας. Ένα από τα διεθνή και πιο καταξιωμένα, θέλουμε να πιστεύουμε, φεστιβάλ είναι το δικό μας, το φεστιβάλ της Δράμας, βεβαίως στην κατηγορία της μικρού μήκους ταινίας. Αποκτά επίσης μεγαλύτερη σημασία επειδή είναι ένας από τους μεγαλύτερους θεσμούς της περιφέρειας. Είναι αυτό που λέω πάνω από μία δεκαετία ένας θεσμός πρότυπο. Ένας θεσμός άριστης συνεργασίας τοπικής αυτοδιοίκησης, υπουργείου πολιτισμού και των ανθρώπων της κινηματογραφικής τέχνης. Φέτος έχουμε τη χαρά να γιορτάζουμε τα τριάντα χρόνια αυτού του θεσμού. Φέτος η προσπάθεια του Αλέξη Δερμετζόγλου, του Θωμά Γεωργόπουλου και των άλλων φίλων του κινηματογράφου της “κινηματογραφικής λέσχης” το 1978 έφτασε μέχρι τις μέρες μας. Είναι ένας θεσμός που ενώνει όλους μας, τη Δράμα, την Αθήνα τη Θεσσαλονίκη και όλη την Ευρώπη και αυτή είναι η καταξίωση αυτού του θεσμού διαφαίνεται από το ότι κατάφερε παρά όλες τις δυσκολίες, ας μην ξεχνάμε ότι βρισκόμαστε μία μέρα μόλις μετά τις πολιτικές εκλογές της χώρας μας, να επιβιώσει, χωρίς να αποτελέσει ποτέ εμπόδιο η κομματική ιδιότητα κάποιου. Η Ευρωπαϊκή δυναμική άλλωστε τις τελευταίες δεκαετίες έχει καταδείξει ότι δεν μπορεί να υπάρξει πολιτιστική δραστηριότητα στην περιφέρεια, κάτι που το βλέπουμε εδώ χρόνια, χωρίς τη βοήθεια της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Φεστιβάλ της Δράμας δημιούργησε το πλέον κατάλληλο κουκούλι για τους νέους Έλληνες κινηματογραφιστές γεγονός που αποτέλεσε ευθύς εξαρχής κυρίαρχο στόχο μας, ο νέος κινηματογραφιστής να είναι στο κέντρο του ενδιαφέροντός μας αναδεικνύοντας σήμερα τα αποτελέσματά του. Η επιβράβευση, η διεθνής αναγνώριση, η ανταπόκριση φορέων και δημιουργών αυτού του 30ετούς θεσμού καθώς και η 13ετής διεθνής επιτυχημένη πορεία του αποτελούν το θεμελιώδες κίνητρο μας για νέες αναζητήσεις και θέτει επιτακτικά το αίτημα που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης από την πολιτεία. Την επίσπευση του έργου της Καπναποθήκης της οδού Περδίκκα. Όσο μεγαλώνει αυτό το Φεστιβάλ έχει ανάγκη αυτών των κτηριακών υποδομών.

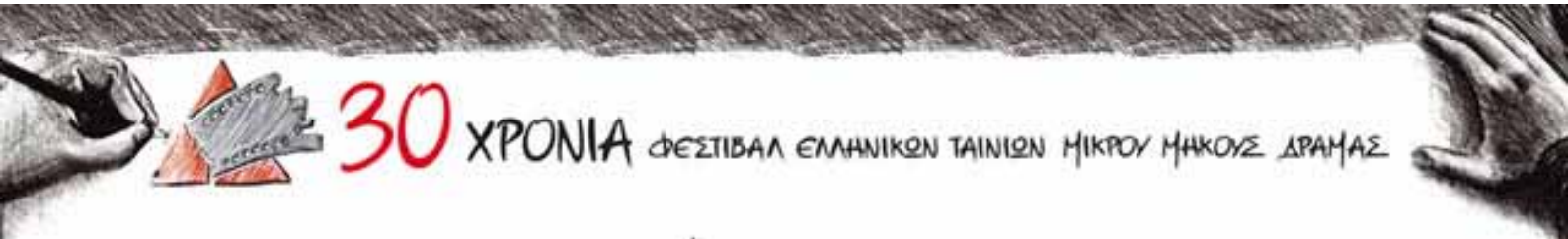
Επιπλέον θα αποτελέσει για την πόλη της Δράμας ένα κύτταρο υψηλής ποιότητας για την καλλιτεχνική δημιουργία κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου. Φέτος χαίρομαι που συνεχίζουμε με την ΕΡΤ την αποθησαύριση του μεγάλου πλούτου που έχει η κρατική ραδιοφωνία -τηλεόραση. Συνεχίζουμε την προβολή των αρχείων της κάθε βράδυ ένα δεκάλεπτο. Απόψε θα προβάσουμε ένα ντοκουμέντο ιδιαίτερης αξίας Το φεστιβάλ της Δράμας εισέρχεται καταξιωμένο και κραταίο στην Τρίτη δεκαετία της ζωής του. Ως ζωντανός οργανισμός αφουγκράζεται ανανεώνεται αλλά επιμένει και διατηρεί τους πρωταρχικούς του στόχους. Πρώτον, την προαγωγή της κινηματογραφικής τέχνης και δεύτερον τη σύνδεση με την τοπική κοινωνία. Είχα τη χαρά με το Δήμαρχο και Πρόεδρο του φεστιβάλ να εγκαινιάσουμε εκθέσεις που λειτουργούν παράλληλα με το φεστιβάλ και ανοίγουν τη βεντάλια τους στη δραμινή κοινωνία. Γιορτάζουμε τη μέχρι τώρα πορεία μας όχι όμως με πανηγύρια αλλά μελετώντας, ερευνώντας, καταγράφοντας. Αυτή η κριτική αποτίμηση ευελπιστούμε και στοχεύουμε να λάβει τη μορφή εκδόσεων σε ένα χρόνο από τώρα και θα αποτελέσει την αποτίμηση της μικρού μήκους ταινίας του θεσμού μας. Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω την Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών και την Ένωση Τεχνικών Κινηματογράφου και Τηλεόρασης για τη στήριξη αυτού του θεσμού όλα αυτά τα χρόνια. Να ευχαριστήσω επίσης το Δήμο και το Δήμαρχο αυτής της φιλόξενης πόλης και να επισημάνω ότι αυτός ο Δήμος δίνει τόσα χρήματα για τον κινηματογράφο όσα δε δίνουν όλες οι άλλες πόλεις μαζί”.

30**ΧΡΟΝΙΑ** ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

"Υποχρέωση διατήρησης και μεγαλύτερης ανάπτυξης του επιτυχημένου διεθνούς αναγνωρισμένου θεσμού της πόλης μας", Θωμάς Μαργαρίτης-Δήμαρχος Δράμας

Την έναρξη του 30ου Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας κήρυξε ο Δήμαρχος και Πρόεδρος του φεστιβάλ Θωμάς Μαργαρίτης, ο οποίος παράλληλα αναφέρθηκε στη δημιουργία νέας κινηματογραφικής αίθουσας στο νεοαναγεργθέν Δημαρχείο της πόλης: "Συμπληρώνουμε φέτος τριάντα χρόνια από τότε η προσπάθεια λίγων ανθρώπων της κινηματογραφικής λέσχης Δράμας να δημιουργήσουν ένα πυλώνα πολιτισμού και τέχνης έφτασε σήμερα στο απόγειό της, ώστε σήμερα να μιλάμε για το 30ο εθνικό και 13ο διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας. Είναι πολύ σπουδαίο να έρχονται σε αυτήν την πόλη άνθρωποι από ολόκληρο τον κόσμο για να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Η ακριτική και μαρτυρική πόλη της Δράμας, τόσο η τοπική κοινωνία, όσο και οι κατά καιρούς τοπικές αυτοδιοικήσεις, όρθωσε το ανάστημά της πέρα από κόμματα και χρώματα για να διατηρήσει αυτόν το θεσμό, όταν κάποια στιγμή διεκδικήθηκε και από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα. Αυτά ανήκουν πλέον στο παρελθόν γιατί πριν από λίγους μήνες υπογράψαμε τη 12ετή προγραμματική σύμβαση με το Υπουργείο Πολιτισμού. Η πολιτεία αναγνώρισε τη στήριξη που έλαβε ο θεσμός από την τοπική αυτοδιοίκηση και από την τοπική κοινωνία κάτι που δε συνέβη με αντίστοιχους θεσμούς σε άλλες πόλεις. Θέλω να εκφράσω επίσης την ευγνωμοσύνη και τις ευχαριστίες μου στους κινηματογραφιστές που στήριξαν αυτόν τον αποκεντρωμένο θεσμό πολιτισμού και τέχνης κι επέλεξαν την πόλη μας για να παρουσιάσουν τη δουλειά τους, με αποτέλεσμα σήμερα να γιορτάζουμε τα 30 χρόνια αυτού του θεσμού που έχει φτάσει πλέον στο απόγειό του. Η αγωνία μας είναι μεγάλη, τόσο για να τον διατηρήσουμε, όσο και να τον ανεβάσουμε ακόμη ψηλότερα. Αποτελεί βέβαια τα τελευταία χρόνια μόνιμη ανησυχία μας η στέγαση αυτού του μεγάλου θεσμού. Έπειτα από το κλείσιμο του κινηματογράφου "Αστέρια" αναγκαστήκαμε να διαμορφώσουμε ειδικά μία αίθουσα του Δημοτικού Ωδείου για να γίνονται προβολές κι εκεί καθώς επίσης και στο θερινό κινηματογράφο "Αλέξανδρος". Με αυτόν τον τρόπο θελήσαμε να απλώσουμε το Φεστιβάλ σε διάφορα σημεία της πόλης με στόχο να μπορεί να παρακολουθήσει ταινίες οποιοσδήποτε σε όποιο σημείο της πόλης κι αν βρίσκεται. Γι' αυτόν το σκοπό δημιουργούμε κινηματογραφική αίθουσα στο καινούργιο Δημαρχείο της πόλης. Ο ναός όμως του φεστιβάλ είναι η καπναποθήκη της οδού Περγίκα. Ευελπιστώ ότι σύντομα θα ολοκληρωθεί η μελέτη ανακατασκευής της κι από εκεί και πέρα μένει η γενναία χρηματοδότηση του έργου. Με τη στήριξη και την αγάπη της τοπικής κοινωνίας κι όλων όσων είναι φίλοι του κινηματογράφου προσπαθούμε να παγιώσουμε αλλά και να εκτινάξουμε στα ύψη αυτόν το θεσμό. Με τις σκέψεις αυτές κηρύσσω την έναρξη του 30ου εθνικού και 13ου διεθνούς Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας. Εύχομαι καλή επιτυχία στους μικρομπαλάντες που διαγωνίζονται και καλή διαμονή στους καλεσμένους μας".

30

ΧΡΟΝΙΑ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

Ο χαιρετισμός του Νομάρχη Δράμας

Την εκδήλωση χαιρέτησε ως εκπρόσωπος του Νομάρχη Δράμας Κωνσταντίνου Ευμοιρίδη ο Αντινομάρχης Χρήστος Βασιλειάδης: "Εκ μέρους του Νομάρχη χαιρετίζω αυτή την πρωτοβουλία των ανθρώπων που πριν από τριάντα χρόνια είχαν την έμπνευση να δημιουργήσουν αυτόν το θεσμό. Εύχομαι καλή επιτυχία και στο φετινό φεστιβάλ να πάνε όλα καλά όπως και τις προηγούμενες χρονιές και ελπίζω κάθε χρονιά ο θεσμός να γίνεται ολοένα καλύτερος".

Τιμητική βράβευση πρώην στελεχών του Υπουργείου Πολιτισμού

Με αφορμή τη συμπλήρωση των 30 ετών του θεσμού, ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Αντώνης Παπαδόπουλος και η διοίκηση του Φεστιβάλ Δράμας αποφάσισαν να τιμήσουν δύο στελέχη του Υπουργείου Πολιτισμού που βοήθησαν, να διατηρηθεί ο θεσμός στη Δράμα: Πρόκειται για τους Νίκο Ζωρογιαννίδη από τη θέση

του Γενικού Διευθυντή και του Παναγιώτη Φωτέα από τη θέση του Γενικού Γραμματέα. Ο πρώτος παρέλαβε το βραβείο και ευχαρίστησε τη διοίκηση του Φεστιβάλ για την τιμητική αναγνώριση του έργου του, καταθέτωντας την αγάπη του για τον κινηματογράφο από την παιδική του ηλικία όταν ακόμη η μητέρα του εξαγόραζε την φρονιμάδα του προσφέροντάς του ως αντάλλαγμα ένα κινηματογραφικό εισιτήριο. Η γυναίκα του Παναγιώτη Φωτέα, Ελένη Φωτέα παρέλαβε την τιμητική διάκριση του θανόντα συζύγου της εμφανώς συγκινημένη για την αναγνώριση του έργου του και της αφοσίωσής του στον πολιτισμό και την τέχνη.

Η Παρουσίαση των Κριτικών Επιτροπών του 30ου Εθνικού και του 13ου Διεθνούς Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

Ο πρόεδρος, σκηνοθέτης Ron Holloway από την Αμερική, ο σκηνοθέτης Mikhail Litvyakov από τη Ρωσία, ο καθηγητής στο Τμήμα Κινηματογράφου και Τηλεόρασης του Πανεπιστημίου της Κίνας Bibo Liang, ο κριτικός κινηματογράφου Nenad Dukic από τη Σερβία και ο σκηνοθέτης Δημήτρης Κουτσιαμπασάκος από την Ελλάδα, είναι οι προσωπικότητες που συνιστούν την Κριτική Επιτροπή του Διεθνούς.

Ο Ron Holloway μίλησε για τη γνωριμία του με τον Αντώνη Παπαδόπουλο, ο οποίος τον κάλεσε μαζί με τα υπόλοιπα αξιόλογα μέλη να αναλάβουν να κρίνουν τους διαγωνιζόμενους.

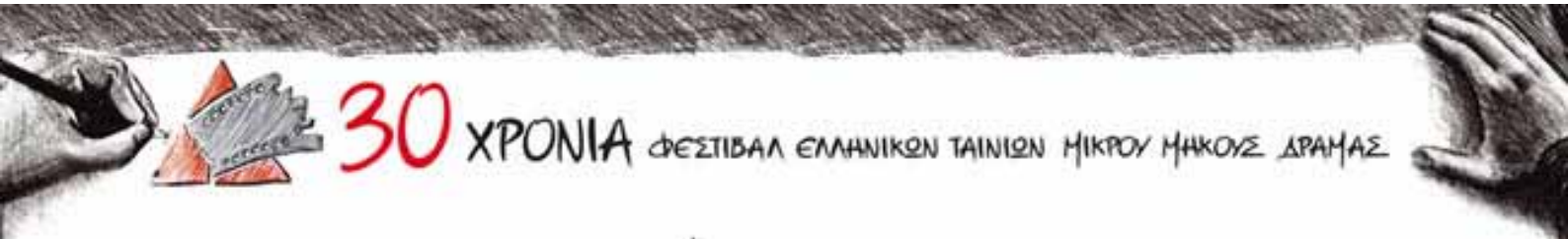
Σε μία σύντομη αφηγηματική αναδρομή στο παρελθόν, ο Πρόεδρος της επιτροπής στάθηκε σε μια βραδιά στο Φεστιβάλ των Κανών όπου συζητούσε και σχολίαζε τις ταινίες με έναν Έλληνα κριτικό κινηματογράφου, τον... "Τέο". Η οικειότητα που αναπτύχθηκε μεταξύ τους επέτρεψε στον "Τέο" να ζητήσει από τον Ron Holloway να δει μια ταινία που ετοίμασε. Εκείνη την ημέρα λοιπόν, διέκρινε το ταλέντο του... Ο Έλληνας κριτικός κινηματογράφου, μέσα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, έγινε ο δημοφιλής σκηνοθέτης Θόδωρος Αγγελόπουλος.

Κριτικός σχολιαστής του διεθνούς τμήματος είναι η κριτικός τέχνης, συγγραφέας, δημοσιογράφος, καθηγήτρια κινηματογράφου και Μ.Μ.Ε. Όλγα Μάρκοβα από τη Βουλγαρία η οποία αισθάνεται Ελληνίδα εξαιτίας της καταγωγής της γιαγιάς της που γεννήθηκε εδώ. Παρόλο το πλούσιο βιογραφικό της γεμάτο συμμετοχές σε κριτικές επιτροπές σε διάφορα μέρη του κόσμου, στη Δράμα βρίσκεται μια διαφορετική ατμόσφαιρα που πηγάζει από το ήθος και τον επαγγελματισμό των ανθρώπων της.

Πρόεδρος της Ελληνικής κριτικής επιτροπής είναι ο ζωγράφος και σκηνοθέτης Κυριάκος Κατζουράκης ενώ μέλη ο διευθυντής φωτογραφίας οι: Αναστάσιος Αλεξάκης, ο δημοσιογράφος και κριτικός κινηματογράφου Ηλίας Κανέλλης, ο σεναριογράφος Γιάννης Τζιώτης και ο σκηνοθέτης Άρης Φατούρος.

Ο Πρόεδρος έδωσε έμφαση στη φράση του δημάρχου Θωμά Μαργαρίτη ο οποίος είπε πως "τέχνη δεν γίνεται δίχως χρήματα". Εξέφρασε την βαθιά επιθυμία να δοθούν περισσότερα χρήματα για το φεστιβάλ της Δράμας ώστε να εξελιχθεί, μια που είναι το "εκκολαπτήριο" των ταινιών μεγάλου μήκους και έχει αναγνωριστεί και αγαπηθεί από τον κόσμο.

30

ΧΡΟΝΙΑ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

Κριτικός σχολιαστής του ελληνικού τμήματος είναι ο κριτικός κινηματογράφου Δημήτρης Χαρίτος ο οποίος επισκέπτεται από τα πολύ νεαρά του χρόνια τη Δράμα λόγω της στρατιωτικής του θητείας και έκτοτε λάτρεψε τον τόπο, τους ανθρώπους και το φεστιβάλ τους.

Χαρακτήρισε την εξέλιξη του κινηματογράφου "στάσιμη άνοξη" και την πολυετή προβολή των ταινιών στον κινηματογράφο "Αστέρια" ως έγκλημα. Παράλληλα, μίλησε με ενθουσιασμό για τη νέα αίθουσα "Ολύμπια".

Dg 2007

Το Φεστιβάλ ενόψει των 30 του χρόνων ανανεώνεται, αφουγκράζεται και θέτει στο επίκεντρο της καλλιτεχνικής του δραστηριότητας τον σκηνοθέτη, με το διαγωνιστικό πρόγραμμα ψηφιακών ταινιών DG 2007. Αντικειμενικός στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα και στις πολύ νεότερες ηλικίες να εκφραστούν υιοθετώντας τις δυνατότητες των νέων τεχνολογικών μέσων. Ως μέλη της κριτικής επιτροπής επιλέχθηκαν οι σκηνοθέτες Σταύρος Καπλανίδης -ο οποίος επισήμανε πως με τις νέες τεχνολογίες θα δούμε πολλά αριστουργήματα από τη νέα γενιά-, ο Bujar Alimani και ο Λευτέρης Χαρίτος.

Λογοτεχνικός Διαγωνισμός Εθνικού Κέντρου Βιβλίου

Για τρίτη συνεχή χρονιά, το Εθνικό Κέντρο βιβλίου ανακοίνωσε το νικητή του λογοτεχνικού διαγωνισμού του για τη διασκευή διηγήματος σε σενάριο ταινίας Μικρού Μήκους. Το βραβείο απέμεινε ο κ. Σωκράτης Καμπουρόπουλος εκ μέρους του ΕΚΕΒΙ στον Οδυσσέα Σταυράκη για το σενάριο του "Άδεια Κουβάρια" μαζί με επιταγή 3.000 €. Το σενάριο του Σταυράκη είναι βασισμένο στο ομώνυμο διήγημα του Δημοσθένη Βουτυρά. Πρόκειται για ελεύθερη διασκευή, απαλλαγμένη από το άγχος της κατά λέξη μεταφοράς-πρόβλημα που συναντά κανείς σε πολλά από τα προτεινόμενα σενάρια-απόλυτα ωστόσο προσηλωμένη στην ουσία του διηγήματος. Η σκληρότητα της ματιάς του Βουτυρά πάνω στο μάταιο κυνήγι του χρήματος αποδίδεται πιστά από το σενάριο καθώς μεταπλάθεται σε ματιά σημερινή με τη δράση να μεταφέρεται στη σύγχρονη Θεσσαλονίκη. Οι διάλογοι έχουν γραφτεί από την αρχή, η δράση είναι σαφής, το ύφος αναγνωρίσιμο, η ματαιότητα του χρήματος διαχρονική.

Η τελετή έναρξης ολοκληρώθηκε με την προβολή σπάνιου αποσπάσματος από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ. Πρόκειται για την ηχητική παρέμβαση του Οκτάβιου Μερλιέ το 1971 στο βωβό φιλμ της παράστασης των Δελφών το 1927.

Παράλληλα, στο πλαίσιο του ειδικού αφιερώματος για τη συμπλήρωση 30 χρόνια Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους, προβλήθηκαν 4 από τις Βραβευμένες Ταινίες Μικρού Μήκους:

"Μεταξύ Πόλεων", της Νάνσυ Μπινιαδάκη

"Τσάρλεστον", του Φίλιππου Τσίτου

"Γράμματα από το Άλμπατρος", της Εύας Στεφανή &

"Υψωμα 33", του Δημήτρη Κουτσιαμπασιάκου

30**ΧΡΟΝΙΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ**

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Έκθεση και προβολές με σπάνιο αρχειακό υλικό της ΕΡΤ

Ν. Σφέτσας: "Ο αρχειακός πλούτος δεν πρέπει να βρίσκεται μέσα στα συρτάρια"

Τη ζωή και το έργο του Πέτρου Πουλίδη, του πρώτου Έλληνα φωτορεπόρτερ, όπως του άρεσε να αυτοαποκαλείται και να σημειώνει σε όλες τις φωτογραφικές του εκτυπώσεις, ακόμη και πάνω σε γυάλινες αρνητικές πλάκες, παρουσιάζει φέτος, για πρώτη φορά στη Βόρεια Ελλάδα, η Διεύθυνση Μουσείου -Αρχείου της ΕΡΤ, σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας.

Στην έκθεση με τίτλο "Ο Πέτρος Πουλίδης και η εποχή του" πέρα από μία σειρά φωτογραφιών μεγάλης ιστορικής και αισθητικής αξίας, παρουσιάζονται προσωπικά έγγραφα του φωτογράφου, καθώς επίσης τρεις από τις φωτογραφικές μηχανές με τις οποίες φωτογράφησε τα σημαντικότερα γεγονότα της εποχής και κατ' επέκταση της Ελ-

ληνικής ιστορίας.

Ο Πέτρος Πουλίδης (1885-1967) ανήκει στη γενιά των πρώτων φωτορεπόρτερ της Ελλάδας. Υπήρξε μάλιστα ιδρυτικό μέλος της "Ελληνικής Ένωσης Φωτορεπόρτερ και Κινηματογραφιστών" (1929), πρόδρομο της μεταπολεμικής "Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδος". Το πάθος του για τη φωτογραφία τον έκανε να φωτογραφίζει καθετί που τον συγκινούσε, γεγονός που συνέβαλε στο να απαθανατίζει πέρα από τα πολιτικά γεγονότα και πρόσωπα της εποχής, την ίδια την πόλη και την καθημερινή ζωή των Αθηναίων.

"Η συνεργασία μας με το φεστιβάλ υφίσταται εδώ και πολύ καιρό. Τα τελευταία τρία

χρόνια όμως, έχει πάρει μεγαλύτερη διάσταση, με εκθέσεις και προβολές, προκειμένου να γνωρίσουν οι νέοι δημιουργοί το αρχείο της ΕΡΤ και να ωφεληθούν από αυτό. Φέτος, παρουσιάζουμε ένα πολύ μικρό κομμάτι από τη σημαντική συλλογή του Πέτρου Πουλίδη, το αρχείο του οποίου έχει αγοράσει η ΕΡΤ. Πρώτη φορά το αρχείο Πουλίδη βγαίνει εκτός Αθηνών και αυτό γιατί η ΕΡΤ πιστεύει ότι και η περιφέρεια έχει δικαίωμα να γνωρίσει όλα αυτά τα ξεχωριστά πράγματα. Είμαστε ευτυχείς που πραγματοποιείται η έκθεση αυτή, σε μία πόλη που η ευαισθησία της στην τέχνη, και ειδικά στον κινηματογράφο, είναι δεδομένη" δηλώνει ο Διευθυντής Μουσείου και Αρχείου της ΕΡΤ Νίκος Σφέτσας.

Η έκθεση παρουσιάζεται στον εκθεσιακό χώρο "Ελευθερία" και τα εγκαίνιά της έγιναν την Τρίτη 18 Σεπτεμβρίου, στις 12:30 το μεσημέρι.

Βιογραφικό σημείωμα...

Ο Πέτρος Πουλίδης γεννήθηκε το 1885 στην Τσαρίτσα (σημερινά Πλατάνια), στην περιοχή Λάκα Σουλίου της Ηπείρου. Σε ηλικία μόλις 10 ετών ταξίδεψε στην Κωνσταντινούπολη όπου και έμαθε την τέχνη της φωτογραφίας, όπως επίσης γράμματα και τη γαλλική γλώσσα, γεγονός που του έδωσε αργότερα τη δυνατότητα να συνεργαστεί με εφημερίδες και ειδησεογραφικά πρακτορεία του εξωτερικού.

Το Δεκέμβριο του 1912, μέσα από μία σειρά εγγράφων του υπουργείου Αμύνης, μαθαίνουμε ότι ο Πουλίδης κατετάγη ως εθελοντής στον Ελληνικό στρατό και υπηρέτησε στο 1ο Σύνταγμα Πεζικού από τις 5 Οκτωβρίου του 1912 ως την 1η Νοεμβρίου 1913. Μάλιστα στη διάρκεια της θητείας του τραυματίστηκε στο αριστερό χέρι.

Το 1915 βρέθηκε στην Αθήνα και εγγράφηκε στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή, όπου παρακολούθησε μαθήμα-

30

ΧΡΟΝΙΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

τα ζωγραφικής, ενώ ένα χρόνο αργότερα εγκαινίασε το πρώτο του φωτογραφείο στην οδό Σουλίου. Παράλληλα, το 1917 εργάστηκε ως μηχανικός στον κινηματογράφο "Πάνθεον" ενώ το 1918 και μέχρι το 1921 υπήρξε υπάλληλος της Βελγικής Πρεσβείας, όπως αποδεικνύεται από σχετικά έγγραφα.

Στις 26 Δεκεμβρίου του 1918 ο Πουλίδης άλλαξε επαγγελματική στέγη και μετέφερε το φωτογραφείο του στην οδό Σκουφά. Το 1920 παντρεύτηκε τη μικρασιάτισσα Ανθή Παπαγεωργίου, με την οποία απέκτησαν οκτώ παιδιά. Στα τέλη της δεκαετίας του 1920 η πολυμελής οικογένεια μετακόμισε σε ιδιόκτητη μονοκατοικία, στη συμβολή των οδών Αριστίππου και Αριστομένους (σημερινή Μαρσλή) στο ισόγειο της οποίας έστησε και το νέο του φωτογραφείο.

Στις αρχές του 1941 ο Πουλίδης με ειδική άδεια πήγε στο Αλβανικό μέτωπο ως πολεμικός φωτορεπόρτερ. Η περίοδος της γερμανικής κατοχής, κατά το 1945 παραμένει από τις αδιευκρίνιστες για τη ζωή του ίδιου και της οικογένειάς του.

Η απελευθέρωση τον Οκτώβριο του 1944 βρίσκει το φωτογράφο να συνεχίζει το φωτορεπορτάζ και να πρωτοστατεί, το 1945, στην ίδρυση της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Αθηνών, έχοντας πια μετά τον πόλεμο συνεργάτη το γιό του Χρήστο Πουλίδη, ο οποίος τον διαδέχτηκε στο επάγγελμα.

Στις 3 Δεκεμβρίου του 1967, σε ηλικία 82 ετών, ο Πέτρος Πουλίδης απεβίω-

σε. Μέχρι το τέλος της ζωής του, έμεινε ενεργός φωτορεπόρτερ. Υπηρέτησε με πάθος την τέχνη της φωτογραφίας, κυνήγησε με λαχτάρα την αποκλειστικότητα και έφυγε περήφανος που, όπως πίστευε, υπήρξε ο "Πρώτος Έλληνας Φωτορεπόρτερ".

Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο

Παράλληλα, στο φετινό Φεστιβάλ, η ΕΡΤ προβάλλει στον κινηματογράφο "ΟΛΥΜΠΙΑ", μια σειρά σπάνιων δεκάλεπτων κινηματογραφικών αποσπασμάτων από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της, κάποια από τα οποία προβάλλονται για πρώτη φορά.

Οι προβολές ξεκίνησαν με το φιλμ - ντοκουμέντο του γνωστού Γάλλου φιλέλληνα Οκτάβιου Μερλιέ "Προμηθέας Δεσμώτης". Η σειρά των προβολών συνεχίζεται με την παρουσίαση σημαντικών κινηματογραφικών ντοκουμέντων της περιόδου του μεσοπολέμου.

-Διαφημιστικές ταινίες του Μεσοπολέμου για την προώθηση της ελληνικής βιομηχανίας στο εξωτερικό, 1938 (Τρίτη 18 Σεπτεμβρίου, 22:00-22:10)

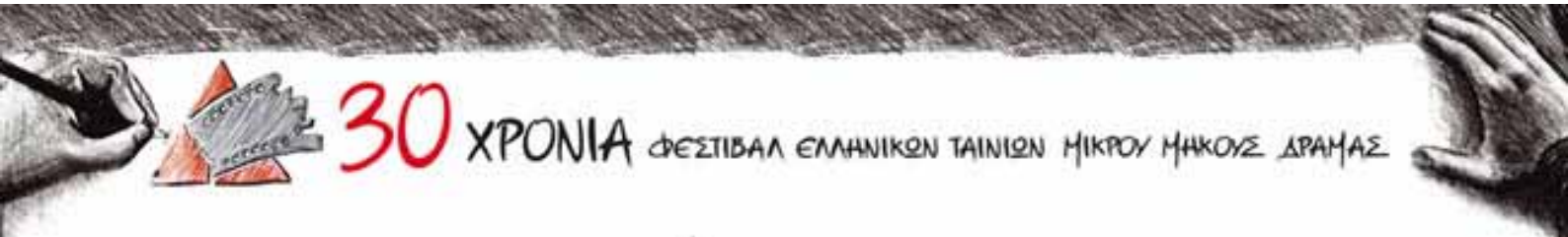
-Εορτασμοί σημαντικών επετείων στην πόλη των Αθηνών, 1933-1934 (Τετάρτη 19 Σεπτεμβρίου, 22:00-22:10)

-Κινηματογραφικές εικόνες της κοινωνικής ζωής του Μεσοπολέμου (Πέμπτη 20 Σεπτεμβρίου, 22:00-22:10)

-Εβδομαδιαία επικαιρότητα. Παραμονές εορτών-Δεκέμβριος 1940 (Παρασκευή 21 Σεπτεμβρίου, 22:00-22:10)

-Ο ζωγράφος Γιώργος Μανουσάκης κινηματογραφεί στα 8mm στην Αθήνα του 1960 (Σάββατο 22 Σεπτεμβρίου, 22:00-22:10)

"Ελπίζουμε οι νέοι δημιουργοί, αλλά και το κοινό της Δράμας, να παρακολουθήσουν αυτά τα σπάνια κινηματογραφικά αποσπάσματα. Η δική μας προσπάθεια είναι, μέσα από τις μικρές μας δυνάμεις, να ευαισθητοποιήσουμε τους δημιουργούς. Η γενική φιλοσοφία αυτών των προβολών, που κάνουμε και σε άλλα διεθνή φεστιβάλ, είναι ότι οι νέοι δημιουργοί πρέπει να ξέρουν το παρελθόν για να προχωρήσουν στο μέλλον και εδώ στη Δράμα, οι νέοι δημιουργοί είναι αυτοί που αύριο θα είναι οι μεγάλοι σκηνοθέτες. Παράλληλα αναδεικνύουμε τον πλούτο του αρχαικού υλικού που έχει η ΕΡΤ, που είναι περιουσιακό στοιχείο του ελληνικού λαού. Ο πλούτος αυτός δεν πρέπει να βρίσκεται μέσα στα "συρτάρια" για τους ειδικούς. Η νέα γενιά πρέπει και έχει δικαίωμα να τον γνωρίσει", πρόσθεσε ο κ. Σφέτσας.

Workshop: "Stop By. Shoot Film", "Πειραματισμοί σε φιλμ"

Η εταιρία Kodak στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που πραγματοποιεί σε ολόκληρο τον κόσμο επέλεξε στην Ελλάδα το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας για να λειτουργήσει ένα διήμερο διαδραστικό εργαστήριο εξοικείωσης της χρήσης κινηματογραφικής κάμερας και φιλμ.

Η Βασιλική Πλεμμένου, εκπρόσωπος της εταιρίας Kodak, δηλώνει ιδιαίτερα ευχαριστημένη για την πραγματοποίηση του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος και ιδιαίτερα στη Δράμα, όπου αυτές τις μέρες χτυπάει η καρδιά του ελληνικού κινηματογράφου. Το πρόγραμμα άλλωστε απευθύνεται σε νέους κινηματογραφιστές οι οποίοι δεν έχουν χρησιμοποιήσει φιλμ για διάφορους λόγους και τους δίνει την ευκαιρία να το κάνουν πράξη.

Ο διεθνούς κύρους κινηματογραφιστής Randall Tack ήταν ο καθοδηγητής και δάσκαλος των συμμετεχόντων στο εργαστήριο μεταφέροντας με ευχάριστο τρόπο τη μεγάλη εμπειρία και γνώση του στην κινηματογράφηση σε φιλμ. Ο ίδιος αναφέρθηκε εκτενώς στη χρησιμότητα και χρηστικότητα της κινηματογράφησης σε φιλμ αλλά και στο εξαιρετικό αποτέλεσμα που προσφέρει.

Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να πειραματιστούν με την κάμερα και την κινηματογράφηση σε φιλμ με την καθοδήγηση του Randall Tack. Ο ίδιος βοήθησε όλους τους νέους κινηματογραφιστές να στήσουν και να κινηματογραφήσουν τη δικιά τους σκηνή, η οποία έπειτα από ειδική επεξεργασία που θα γίνει στα ειδικά εργαστήρια της Kodak στην Αμερική θα αποσταλεί σε μορφή DVD στον καθένα ξεχωριστά προκειμένου να διαπιστώσουν την ποιότητα του κινηματογραφικού φιλμ.

Οι νέοι μικρομνηστές φάνηκαν να μαγεύονται από την ανακάλυψη νέων τεχνικών καθώς επίσης από τη δυνατότητα πειραματισμού με μια κάμερα φιλμ. Οι ερωτήσεις και οι απορίες τους ήταν καταγιστικές προς το γνωστό επαγγελματία κινηματογραφιστή.

Η επαγγελματικότητα καθώς και το λεπτομερές στήσιμο μιας σκηνής από τον έμπειρο, μέσα από τη συμμετοχή του σε χολιγουντιανές παραγωγές, Randall εντυπώσας όλους τους νέους κινηματογραφιστές που θα κρατήσουν την εμπειρία αυτού του πειραματισμού και της επαφής τους με έναν καταξιωμένο επαγγελματία του χώρου ως εφόδιο για την αυριανή κινηματογραφική τους πορεία.

Έκθεση Φωτογραφίας "Καπνομάγαζα"

Σε συνεργασία με το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης την εταιρία Διάδραση το Φεστιβάλ Δράμας παρουσιάζει την έκθεση φωτογραφίας του Καμίλο Νόλλα με τίτλο "Καπνομάγαζα". Η έκθεση θα πραγματοποιηθεί στον εκθεσιακό χώρο της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Δράμας στη διάρκεια του Φεστιβάλ (17-23)

ΚΑΠΝΟΜΑΓΑΖΑ

Καμίλο Νόλλας

Επιμελητής: Θανάσης Μουτσόπουλος

Διοργάνωση: Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης - Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

Χορηγός έκθεσης & έκδοσης: Scandinavian Tobacco Hellas

Παραγωγή: Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης

Αγρίνιο, Βόλος, Δράμα, Καβάλα, Ξάνθη

Τα "καπνομάγαζα" της Δράμας

"Πάνω στον επιβλητικό όγκο των καπναποθηκών απλώνεται σήμερα η απόλυτη σιωπή. Ανάμεσα στα κλειστά παράθυρα και τις σφραγισμένες σιδερένιες πόρτες, αναδύεται ακόμη το λεπτό άρωμα των περίφημων ανατολικών καπνών και ακούγονται οι φωνές από το ανθρώπινο μελίσσι των καπνεργατών. Από τα μέσα περίπου του 19ου αι., οι άριστες εδαφολογικές συνθήκες και το ιδανικό κλίμα για την καλλιέργεια ειδικά του νέου προϊόντος ευνόησαν την ανάπτυξη εξαιρετικών ποικιλιών, κυρίως στα ημιορεινά χωριά της περιοχής αλλά και σε τμήμα του κάμπου. Οι ποικιλίες των "μπασμάδων" και των "μπασή μπαλή", με το λεπτό φύλλο και το μεθυστικό άρωμα, προσέλκυσαν από το 1860 το ενδιαφέρον των ξένων μονοπωλιών καπνού και των προμηθευτών τους στην Ανατολή, Ελλήνων, Οθωμανών και Εβραίων εμπόρων. Το προϊόν των μουσουλμάνων και των χριστιανών καλλιεργητών υφίσταται μια πρώτη επεξεργασία στα τοπικά καπνομάγαζα, που με την αύξηση της ζήτησης γίνονται πολυώροφα κτίρια τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αι., γύρω από τα νερά της Αγίας Βαρβάρας στην πόλη -εξαιτίας της απαραίτητης υγρασίας- αλλά και στις καπνοπαραγωγικές κωμοπόλεις της υπαίθρου.

Μετά τη διαλογή και τη συσκευασία του, την άνοιξη και το καλοκαίρι, ο καπνός έπαιρνε το δρόμο του από το λιμάνι της Καβάλας για τις αγορές της Αυστροουγγαρίας, της Γαλλίας, των Ηνωμένων Πολιτειών, της Γερμανίας κυρίως στο μεσοπόλεμο. Η νεότερη ιστορία του τόπου και ιδιαίτερα του ελληνισμού συνδέεται άρρηκτα με τον καπνό. Η συγκράτηση του χριστιανικού πληθυσμού στις καπνοπαραγωγικές κωμοπόλεις, η οικονομική πρόοδος και η εξέλιξη αυτών σε κέντρα του Μακεδονικού Αγώνα, η θεαματική αύξηση του πληθυσμού μέχρι την απελευθέρωση, η αναζωογόνηση της αγοράς και η γρήγορη ενσωμάτωση των χιλιάδων Ελλήνων προσφύγων του 1922 δε θα γίνονταν, ίσως, ποτέ εφικτά αν δεν υπήρχε ο καπνός.

30

ΧΡΟΝΙΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

Στη "χρυσή εποχή" του καπνού για τον τόπο, 1925-1928 και 1934-1939, τουλάχιστον 13.000 οικογένειες της Δράμας καλλιεργούσαν περισσότερα από 100.000 στρέμματα με καπνό, παράγοντας για χρόνια τις μεγαλύτερες ποσότητες καπνού στην Ελλάδα και εισάγοντας πολύτιμο συνάλλαγμα στη χώρα. Εκτός από τους αγρότες, συνέβαλαν στην οικονομική ανάπτυξη οι χιλιάδες ντόπιοι και ξένοι καπνεργάτες, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, που δούλευαν κάτω από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες στα καπνομάγαζα.

Έδωσαν μάλιστα δυναμικούς αγώνες με τις μεγάλες απεργίες του 1914 και του μεσοπολέμου, εξασφαλίζοντας την υπογραφή της πρώτης συλλογικής σύμβασης εργασίας στην Ελλάδα. Ωστόσο, η αποκλειστική καλλιέργεια καπνού στον τόπο και η εξάρτηση της κίνησης του προϊόντος από τη διεθνή ζήτηση οδήγησαν, κατά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929, στο χείλος της οικονομικής καταστροφής τον παραγωγικό και εργατικό κόσμο της Δράμας. Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ο καπνός συνέχισε σχεδόν να μονοπωλεί την παραγωγική δραστηριότητα, αλλά δέχτηκε ισχυρά πλήγματα από τη μείωση της ζήτησης στις ξένες αγορές και την εγκατάλειψη της συγκεκριμένης καλλιέργειας από τους νέους αγρότες" - Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας

Καμίλο Νόλλας, Καπνομάγαζα

Το Σεπτέμβριο του 2003 προσκλήθηκα από το Δήμο Αγρινίου να φωτογραφίσω τις καπναποθήκες που βρίσκονται μέσα στην πόλη. Ξεκίνησα την εργασία χωρίς να έχω ιδιαίτερη γνώση, σχετική με την ιστορία του καπνού. Η φωτογράφιση και η έρευνα με οδήγησαν αργότερα στο Βόλο κι από εκεί στη Δράμα, στην Καβάλα και στην Ξάνθη. Στη Βόρεια Ελλάδα, τα καπνεργοστάσια τα λένε καπνομάγαζα.

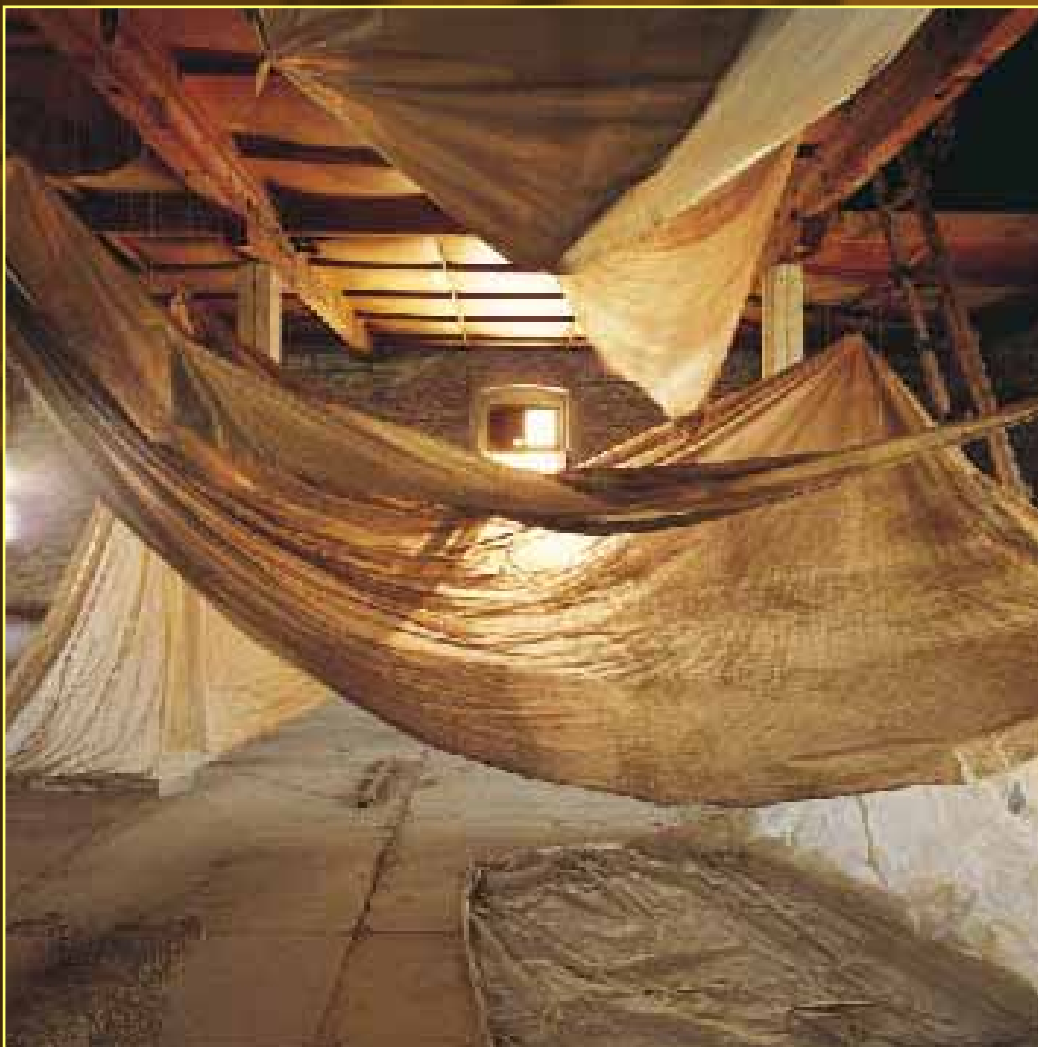
Η περιπλάνηση μέσα στις αχανείς αίθουσες, που κάποτε έσφυζαν από ζωή, με έκανε να ανακαλύψω πόσο σημαντική υπήρξε στην Ελλάδα, όχι μόνο η καλλιέργεια του καπνού, αλλά και το εμπόριό του. Σε κάθε αποθήκη που έμπαινα εκείνο που με εντυπωσίαζε ήταν το μέγεθος. Αυτά τα πολυώροφα κτίρια, με τα ψηλοτάβανα μονόχωρα σαλόνια, τα κλιμακοστάσια, τα αναβατόρια, τους ατελείωτους διαδρόμους και τις εκτός λειτουργίας μηχανές, κέντρισαν το ενδιαφέρον μου.

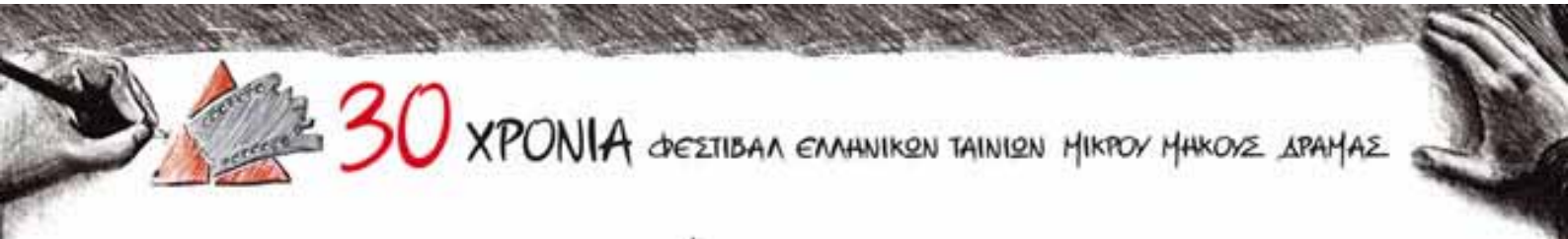
Ο τρόπος που έμπαινε το φως από τα μισάνοικτα παντζούρια, η πατίνα στα πέτρινα ντουβάρια, τα νοτισμένα πατώματα από την υγρή μυρωδιά του καπνού με οδήγησαν στην απόφαση να επικεντρώσω τη φωτογράφησή μου στους εσωτερικούς χώρους. Πρόκειται για μία εργασία, για την οποία χρειάστηκε χρόνος έως ότου ολοκληρωθεί. Αφιέρωσα τον απαιτούμενο χρόνο, φωτογραφίζοντας με φιλμ. Αν και το φιλμ είναι φθαρτό, με ένα κλικ το θέμα μπορεί να περάσει στην αιωνιότητα. Η λήψη κάθε φωτογραφίας δεν έχει ανοχές σε τεχνικά λάθη και απαιτεί προσοχή. Η συγκέντρωση είναι έντονη.

Η ενότητα των φωτογραφιών καθορίστηκε από την προηγούμενη κοινή χρήση αυτών των κτιρίων, αλλά και από τη σημερινή τους, η οποία είναι διαφορετική κατά περίπτωση. Αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου σχεδίου καταγραφής όλων των καπναποθηκών της Ελλάδος, στο οποίο θα παρουσιάζεται η βιομηχανική κληρονομιά που μας άφησε η καλλιέργεια του καπνού. Απώτερος σκοπός είναι να διατηρηθούν προτού καταρρεύσουν ή γκρεμιστούν αυτά τα μνημεία, τα οποία επιβεβαιώνουν ότι το εμπόριο του καπνού συνιστά αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομικής και πολιτιστικής ιστορίας του τόπου μας.

Λίγα λόγια για τον Καμίλο Νόλλα

Ο Καμίλο Νόλλας γεννήθηκε στο Παρίσι το 1968. Σπούδασε φωτογραφία στη Λιέγη, στη Λυών και στην Αθήνα. Από το 1992 εργά-

ζεται ως ανεξάρτητος φωτογράφος και ως δάσκαλος φωτογραφίας. Έχει εργασθεί με έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, με εκδοτικούς οίκους, με δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς. Ως δάσκαλος φωτογραφίας εργάζεται στη Λαϊκή Επιμόρφωση του Δήμου Αθηναίων και στο κοινό πρόγραμμα "city streets" του British Council και του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Αινίγματα, Τάξη και Κενότητα

Οι φωτογραφίες του Καμίλο Νόλλα από παλιά καπνεργοστάσια

1. "Κάτι υπήρχε εδώ...": αινιγματικά στοιχεία από τον τόπο του εγκλήματος.

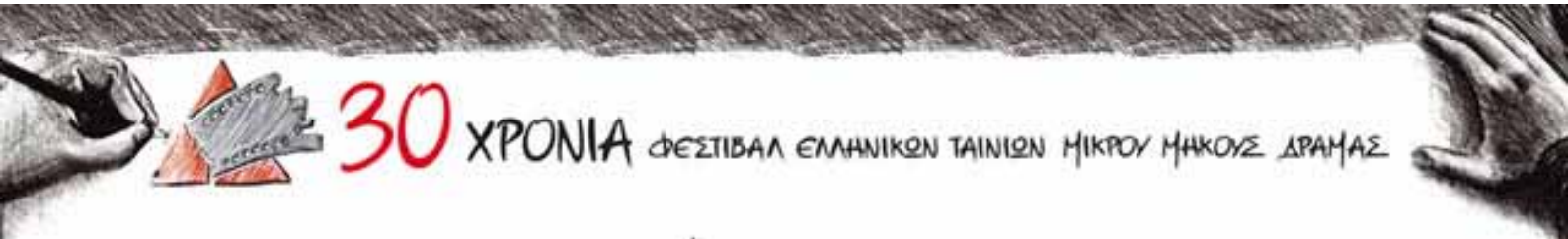
"Αν η Αρμίλα φαίνεται έτσι επειδή είναι μισοτελειωμένη ή επειδή έχει κατεδαφιστεί, αν κρύβει πίσω της μια μαγγανεία ή μονάχα ένα καπρίτσιο, το αγνοώ. [...] Εγκαταλειμμένη πριν ή αφού κατοικήθηκε, κανένας δεν μπορεί να πει πως η Αρμίλα είναι έρημη." Italo Calvino, Οι Αόρατες Πόλεις.

Ο Πλάτων στους Νόμους αναγνωρίζει ότι η ιστορία των ανθρωπίνων κοινωνιών καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από φυσικές καταστροφές έτσι ώστε να μπορεί να πει κανείς ότι "τύχας είναι σχεδόν άπαντα τα ανθρώπινα πράγματα" (709b) -αν και προσθέτει προσεκτικά ότι και η πρόνοια και η διάνοια παίζουν κι αυτές κάποιο ρόλο. Εδώ, στα εσωτερικά κτηρίων που στέγαζαν καπνεργοστάσια που φωτογραφίζει ο Καμίλο Νόλλα άγνωστοι σε μας λόγοι (πέραν της γνωστής κρίσης της βιομηχανίας καπνού στην Ελλάδα) οδήγησαν τα πράγματα στην καταστροφή. Κάποτε ανθούσες επιχειρήσεις εγκαταλείφθηκαν. Κάποιες μεταστέγαστηκαν, άλλες ξεπούλησαν τα περιεχόμενά τους, ορισμένες μοιάζουν να πάγωσαν στον χρόνο σαν ο χρόνος να σταμάτησε απότομα. Το γραφείο του διευθυντή ή του επιστάτη: πάνω του υπάρχουν ακόμη έγγραφα, τετράδια, σφραγίδες, μολύβια, αποδείξεις... Αλλού έχουν μείνει ακόμη μηχανήματα επεξεργασίας καπνού, δειγματολόγια.... Όλα μοιάζουν σαν να εγκαταλείφθηκαν βιαστικά, χθες, σαν Πομπηίες της σύγχρονης εποχής. Οι φωτογραφίες του Καμίλο Κόλα ερεθίζουν στον θεατή το αίσθημα του ερασιτέχνη Σέρλοκ Χολμς ο οποίος αναζητά να βρει τι, περίπου, έγινε: Πόσοι εργάτες δούλευαν εδώ, πόσο πληρωνόντουσαν, πόσο "στριμμένος" ήταν ο επιστάτης, πέθανε ποτέ κανείς μέσα εδώ κατά τη διάρκεια της εργασίας του; Χωρίς ν' αποκαλύπτεται πουθενά η μετάβαση, βρισκόμαστε μέσα σε χώρους που δύσκολα μπορούμε να αισθανθούμε ως οικείους (ποιος θα μπορούσε να το κάνει άραγε -με την εξαίρεση των πρώην εργαζομένων και των συγγενών τους;), χώρους που μοιάζουν να κατασκευάστηκαν ώστε να είναι μυστηριώδεις.

2. Μια περίεργη τάξη πραγμάτων: τα αντικείμενα σε πλήθος.

Auch das Chaotische hat sehr viel kreatives und liebenswertes an sich. Even in Chaos, there is much that is creative and much to be appreciated. Ακόμη και στο Χάος υπάρχει πολλή δημιουργικότητα και υλικό που αξίζει να εκτιμηθεί.

Αν πολλά από τα πρώην καπνεργοστάσια έχουν αδειάσει τελείως και άλλα απλώς "πάγωσαν" στον χρόνο, ορισμένα έχουν βρει μια περίεργη ισορροπία όντας γεμάτα με αντικείμενα. Αυτά τα αντικείμενα άλλοτε βρίσκονται εκεί από την εποχή του καπνεργοστασίου και άλλοτε βρήκαν φιλοξενία στις μεταγενέστερες χρήσεις του κτίσματος. Άλλοτε πρόκειται για πραγματικές αντίκες που θα μπορούσαν (και θα έπρεπε) να έχουν θέση σε ένα μουσείο βιομηχανικού πολιτισμού και άλλοτε είναι απλά και κυριολεκτικά σκουπίδια που επιτακτικά ζητούν την απομάκρυνσή τους, δίνοντας όμως μέχρι τότε πλούσιο υλικό στον φωτογράφο. Άλλοτε το πρώην καπνεργοστάσιο χρησιμοποιείται ως εργαστήριο ή μηχανουργείο από κάποιον επαγγελματία και άλλοτε η αποθήκευση καρναβαλικού υλικού δίνει στις φωτογραφίες έναν σουρεαλιστικό χαρακτήρα. Ή μήπως μια υπόνοια ταινίας τρόμου;

Εδώ η παράταξη των αντικειμένων παραπέμπει τόσο στα Wunderkammern, τις πρώτες ιδιωτικές συλλογές αντικειμένων του 17ου αιώνα -προάγγελο των μουσείων του Διαφωτισμού όσο και στις σύγχρονες εικαστικές εγκαταστάσεις (installations). Σε σχέση με τα πρώτα οι φωτογραφίες του Νόλλα αποτυπώνουν συνυπάρξεις καταπληκτικά ετερόνυμων αντικειμένων ενώ σε σχέση με τις δεύτερες οι παρατάξεις τυχαίου (:) υλικού οδηγεί το μυαλό στα πιο σύγχρονα μουσεία τέχνης και Kunsthallen. Η εμμονή με την τυπολογία, η παράταξη υλικού και η ίδια η διαδικασία της εγκατάστασης του εκθέματος μοιάζουν να είναι μερικές από τα πιο επίμονα ενδιαφέροντα τόσο των σύγχρονων εικαστικών όσο και της φωτογραφίας. Όπως γράφει ο Σταύρος Σταυρίδης, η φωτογραφία είναι από την αρχή συλλεκτική και συλλεκτική. Ταξινομεί το ορατό για να ταξινομηθεί ως δυνητική τυπολογία του ορατού. Ο Καμίλο Νόλλας κάνει ένα βήμα ακόμη, ταξινομώντας μια τυπολογία του τυχαίου...

3. "Δεν υπάρχει τίποτε πια": κενοί χώροι.

"...Δεν τίθεται ζήτημα αποτελεσματικότητας ή συναισθήματος για το αν θα πρέπει ή όχι να διατηρήσουμε τα κτίσματα του παρελθόντος. Απλούστατα δεν έχουμε το δικαίωμα να τα καταστρέψουμε. Δεν μας ανήκουν. Ανήκουν εν μέρει σ' αυτούς που τα έκτισαν και εν μέρει στις γενεές που πρόκειται να ακολουθήσουν. Οι νεκροί διατηρούν τα δικαιώματα τους σ' αυτά και εμείς δεν μπορούμε να καταστήσουμε χειριστές της λήθης..."

John Ruskin, Οι Επτά Λυχνίες της Αρχιτεκτονικής.

Αυτοί οι χώροι (οι πιο πολλοί απ' αυτούς) έχουν αδειάσει. Από τη στιγμή που αφαιρέθηκαν τα αντικείμενα έπαψαν να είναι καπνεργοστάσια και, εκτός από το να είναι απλώς άδεια χώροι, παραμένουν χώροι χωρίς καμιά λειτουργία. Πιθανότατα πολλοί απ' αυτούς θα γίνουν στο μέλλον πολυχώροι, μουσεία (για τον καπνό ή για άλλα θέματα), θέατρα, μπαράκια, δημοτικά καταστήματα, μπουτίκ ή shopping malls όμως, μέχρι τότε, θα παραμένουν άδεια χώροι, χώροι χωρίς λειτουργία, χώροι κυριολεκτικά άχρηστοι. Είναι κακό αυτό; Όσο εφιαλτική κι αν είναι αυτή η προοπτική για τους αρχιτέκτονες (ίσως χρειάζομαστε περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο στη ζωή πράγματα χωρίς χρήση, χώρους χωρίς χρήση/ θα ήταν ευχής έργο αν είχαμε στα σπίτια μας κάποιον (-ους;) χώρο (-ους;) χωρίς καμιά απολύτως χρήση, ούτε αποθηκευτική, ούτε δευτερεύουσα, ούτε τίποτα. Εντελώς άχρηστοι χώροι. Εξάλλου, ας μην το ξεχνάμε, η τέχνη είναι ίσως η μόνη ανθρώπινη λειτουργία που παραμένει άχρηστη, χωρίς καμιά χρήση. Επιπλέον είναι Μη-Τόποι (Non-places), τόποι, δηλαδή, που δείχνουν πανομοιότυποι και λειτουργούν παρόμοια, άσχετα με το πολιτιστικό περιβάλλον, όπως τα βενζινάδικα, τα αεροδρόμια, οι αλυσίδες ξενοδοχείων, τα φαστ φουντ εστιατόρια, τα σουπερμάρκετ, τα κλαμπ. Μόνο που τα βιομηχανικά "ερείπια" χωρίς να στερούνται αρχιτεκτονικές ιδιαιτερότητες έχουν μετατραπεί σε τέτοιους τόπους μέσα από την απογύμνωσή τους. Έτσι, τελικά, δεν υπάρχει κανένας τρόπος να ξεχωρίσεις αν τα συγκεκριμένα κενά δωμάτια βρίσκονται στο Αγρίνιο, τον Βόλο ή τη Σικελία. Υπέροχες κενότητες γεμίζουν τις φωτογραφίες του Καμίλο Νόλλα, γεγονός λυτρωτικό μέσα σε μια ζωή γεμάτη πληθωρισμό, σε όλα τα επίπεδα.

Οι φωτογραφίες του Καμίλο Νόλλα αποτυπώνουν σχέσεις χώρου σαν ενδείξεις, σαν ίχνη, σαν αποκαΐδια του χρόνου. Ίσως σε κάποια χρόνια, κάποιος ανακαλύψει αυτό το βιβλίο. Οι σελίδες θα έχουν πιθανότατα κιτρινίσει (εκτός αν πλέον χρησιμοποιείται χαρτί χωρίς οξέα). Το ίδιο το βιβλίο, οι φωτογραφίες θα είναι ερείπια (των αρχών του 21ου αιώνα) που θ' απεικονίζουν ερείπια (των αρχών του 20ου αιώνα)...

Θανάσης Μουτσόπουλος

Κυκλοφορεί ομώνυμο λεύκωμα από τις εκδόσεις Καστανιώτη